

Posudek na diplomovou práci

Bc. Petry Pecharové

Kastovní politika Indie

(Caste Politics in India)

Ústav jižní a centrální Asie, 2013, 84 s.

Studentka hindštiny Petra Pecharová se ve své diplomové práci věnuje tematice kast, které navzdory mnoha předpovědím stále sehrávají zcela zásadní roli v životě obyvatel Indie i nezávislého státu. Zaměřuje svůj pohled na vývoj kastovní problematiky v indické politice, a to od počátků indického nacionalismu na sklonku 19. století až po současnost. Nutno podotknout, že zkoumané téma představuje jeden z důležitých klíčů k porozumění moderní Indii, a tak je podobnou práci bezpochyby třeba přivítat. Zdá se být pozoruhodné, kolik diplomantů a bakalářů oboru indologie se v posledních letech ve svém zájmu stále více zaměřuje na otázky týkající se současné Indie. Zajisté to mnohé vypovídá nejen o dobových potřebách, ale i (stále ještě) nových možnostech, díky nimž lze dnes aktuální vývoj ve vzdálené zemi sledovat.

Stručný teoretický nástin v úvodní kapitole se pokouší institut kasty definovat, rovněž se ale zaobírá početnou skupinou obyvatel stojících tradičně mimo kastovní systém (dříve tzv. nedotýkatelní, dnes dalité) a věnuje se i obecné charakteristice kastovní situace v současné společnosti. Následují dvě stěžejní kapitoly práce, alespoň soudě dle rozsahu, které se zaměřují na historický vývoj kastovní problematiky v indické politice, a to před rokem 1947 a po získání státní suverenity. V obou jsou tematizovány nejdůležitější události a postavy, které v otázce kasty a jejího vlivu na politický vývoj sehrály významnější roli. Poslední kapitola nabízí portréty tří celonárodních politických stran a seznamuje s jejich postojem k otázce kastovní příslušnosti, a to v kontextu neustále se proměňujících způsobů hledání co nejširší voličské základny, současně ale při udržení alespoň rámcové ideologie příslušné strany.

Text Petry Pecharové je čtivý, prakticky prostý gramatických chyb i překlepů. Autorka se dokáže samostatně velmi dobře vyjadřovat, pracuje se standardní literaturou k tématu, jejíž rozsah je nicméně dnes již tak široký, že ji lze v podobné práci obsáhnout jen stěží.

Práce jako celek poměrně výstižně seznamuje se zvolenou problematikou, současně ale, zdá se mi, nenabízí pranic nového. Takový požadavek jistě není podmínkou diplomové práce, není nutné, aby student představoval závěry svého výzkumu, minimálně lze ale očekávat nové úvahy či postřehy získané ze studia, reflexe a srovnání literatury, skrze něž by se autor pokusil nabídnout originální pohled na věc nebo alespoň její dílčí aspekty. Namísto toho se zde objevují dosti dlouhé pasáže, jež se zvolenou tematikou nijak nesouvisí. Typickou ukázkou tohoto nedostatku představují profily tří politických stran – mnohé odstavce z této kapitoly by bylo možné použít v jakékoliv jiné práci týkající se politického vývoje v Indii, a to bez ohledu na problematiku kast. Podíváme-li se pro změnu na dvě nejrozsáhlejší kapitoly, věnující se vývoji před r. 1947 a po dosažení nezávislosti, zdá se být evidentní, že autorka až přespříliš spoléhá na pouhé dva zdroje (Jaffrelot a Bayly), a ačkoliv tento fakt sama v úvodu poctivě přiznává, pro diplomovou práci je to trochu chudá informační základna.

Vedle této obecně míněné kritiky bych si dovolil upozornit na několik nedostatků, omylů či chyb, které text poškozují:

1. Nedůsledná formální úprava citací – autorka zřejmě neměla dostatek času na finální úpravu, takže se jí nepodařilo sjednotit odkazy na literaturu podle zavedeného standardu, nesmyslně se tak mnohde v odkazu objeví pouze autor, titul a strana, zatímco o pár stránek dál je odkaz úplný.

2. Na s. 29 se mi zdá velmi nevhodná formulace týkající se vyznavačů Kabír panthu, kteří prý vyznávají extatickou lásku ke Kabírovi – takto pojatá bhakti by přece byla v příkrém protikladu k podstatě Kabírova učení.

3. Na s. 51 bych zásadně polemizoval s označením dvou velkých tamilských stran jako protibráhmanských – ani DMK, ani AIADMK se dnes takto neprezentují, v průběhu svého vývoje doznala „tamilská revolta“ významné proměny, ostatně sama vůdkyně AIADMK, Džajalálitha Džajarámová, pochází z bráhmanské kasty.

4. Překvapivou faktickou chybou nacházím rovněž na s. 51, když se tvrdí, že SP má v UP aktuálně nejvyšší šance sestavovat příští rok vládu, pravděpodobně s BSP – není mi jasné, která vláda se tím myslí, zda lokální v UP, ta ovšem byla sestavena SP v minulém roce, anebo vláda celooindická po volbách do Lók sabhá, které jsou skutečně naplánovány na příští rok, nicméně BSP je hlavním politickým rivalem SP, tudíž koaliční partnerství obou stran lze jen sotva předpokládat.

5. Uvádět přesný počet křesel, která BSP získala ve volbách v jednotlivých svazových státech do lokálních zákonodárných shromáždění (s. 62-63), nedává smysl, pokud není uveden celkový počet míst, o něž se strany utkávaly, protože čtenář si tak nemůže vytvořit jasnou představu o politické síle BSP.

6. Májávatí svou ostrou protibráhmanskou rétoriku opustila mnohem dříve než „v posledních letech“, jak se tvrdí na s. 63. Jinak by asi sotva mohla již v r. 1995 sestavovat svoji vládu v UP za podpory BJP.

7. Grafy č. 1 a 2 v příloze se mi zdají být pro téma práce irelevantní, ale zejména naprosto neaktuální, o to víc, že volby z r. 1971 byly v důsledku vnitrostranické krize INC a také díky bezprecedentním populistickým krokům Indiry Gándhiové velmi specifické, a sotva lze tudíž z jejich výsledků vyvozovat hlubší závěry týkající se kastovní problematiky.

I přes zmíněné nedostatky, které, alespoň se tak domnívám, vznikly díky časovému presu, v němž autorka svůj text dokončovala, však práci považuji za smysluplnou a hodnotnou, doporučuji ji k obhajobě a navrhuji pro ni hodnocení velmi dobře

9.9.2013

Zdeněk Štipl